

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VII. Discrimen ecclesiasticæ & civilis potestatis in hæc specie expenditur. Imperium regium, totius Reipublicæ salutem curat, aliquando etiam cum pernicie privata. Deinde juris dubij executionem ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

& Imperij Lib. II. Cap. XVI. 115

in adificationem, non autem in destructionem, ut testatur Apostolus. Vnde sequitur nihil obtrudendum esse fidelibus, quod eos offendere aliquo pacto possit, atque adeo legem ecclesiasticam minus commodam, pro non scripta esse habendam. Quia, ut inquit Chrystostomus, *hec est Christianismi regula, hęc illius exacta definitio, hic est vertex supra omnia eminent, publice utilitati consulere.* Secunda verò ratio hęc est; quia Christus ipse discrimen utriusque potestatis in præceptis dandis, auctoritate sua constituit: *Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur, vos autem non sic;* inquit ille apud Matthæum & Lucam. His verbis de legitima Regum auctoritate Christus agit, non verò de tyrannica, cum de iis Regibus loquatur qui benefici & ἀγαθοὶ ἀνθρώπων ad populum dicerentur. Et si quis abuti velit voce Græca *κράτος*, quæ extat apud Matthæum, reponetur illi, Lucam simpliciter verbo *ουρανίου* usum. In eo autem discrimen versatur, quòd Regibus summo imperio multa peragere liberum sit, quam effusam licentiam suis Apostolis Christus adimit: ita ut verus dominatus sit penes Reges, non autem penes Sacerdotes; quorum potestas non est despotica, sed temperata, & ad populorum usum accommodata; ita ut monarchia ecclesiastica ex aristocratico regimine sit commixta: contra quam accidit in plerisque regnis, quæ jure optimo à Principibus possidentur. Vehemens est Bernardus, & ferè totus in eo ut hanc sententiam Eugenio Pontifici persuadeat: *Nec enim tibi ille (Petrus sc.) dare quod non habuit potuit; quod habuit, hoc dedit, sollicitudinem, ut dixi, super Ecclesias. Numquid dominationem? Audi ipsum: Non dominantes in Clero, sed forma facti gregis. Et ne dictum sola humilitate putes, non etiam veritate, vox Domini est in Evangelio: Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Et infert: Vos autem non sic. Planum est, Apostolis interdicitur dominatus. Ergo tu, & tibi usurpare aude, aut dominans apostolatam, aut Apostolicam dominatum. Planè ab alterutro prohiberis. Si utrumque similiter habere velis, perdes utrumque. Nec aliena est Bernardi explicatio à veterum sensu. Etenim Origenes hunc locum Evangelij sic edisserit: *Principes gentium non contenti tantum regere subjectos suos, violenter eis dominari nituntur. Inter vos autem, qui estis mei, non erant hæc. Ne fortè qui videntur habere aliquem in Ecclesia principatum, dominantur fratribus propriis, vel potestatem in eos exercent. Quoniam sicut omnia carnalia in necessitate sunt posita, non in voluntate; spiritualia**

*autem in voluntate, non necessitate: sic & Principes spirituales. Principatus eorum in dilectione debet esse positus, non in timore corporali. Ex quo sequitur leges ecclesiasticas, quæ de rebus jure naturali vel divino non vetitis, ad ordinem Ecclesiæ externum tantummodo componendum feruntur, non necessitate, sed voluntate, non timore corporali, sed dilectione subjectorum, niti debere. Quod Gregorius Nazianzenus conceptis verbis testatur: Vel maxime id lex nostra & legislator noster sanxit, ut grex non coacte sed sponte ac libenti animo pascatur. Possent, si pluribus testimoniis opus esset, Hieronymum quoque laudare, qui Regem nolentibus, Episcopum volentibus præesse scribit: Et Chrystostomum, cujus hæc sunt verba, dum potestatem utramque composuit: *Legibus ac mandatis omnia peraguntur, (scilicet apud Principes) hic vero nihil tale. Neque enim licet ex auctoritate precipere.**

VII. Occurret aliquis, nos jam asseruisse. Regibus ipsis nos esse liberum invito civis ad legem amplectendam cogere, ideòque non esse tam anxie hærendum huic discrimini inter utramque potestatem, quod hoc loco urgemus. Præterea a quæ licere Sacerdotibus contumaciam impiorum excommunicatione plectere, ac Regibus in facinorosos animadvertere gladio. Hanc difficultatem solvere oportet, tam ex iis quæ jam observavimus, quam ex iis quæ in hanc partem distulimus commodioris doctrinæ causâ. Regium Imperium à sacerdotali in eo maxime distat, quòd illi non solæ singulorum civium rationes commissa sint, sed totius Reipublicæ salus, unde fit ut in civis, etiam invitos, ad fovendum totius Reipublicæ corpus, jus illi competat, quemadmodum antea dixi. Quod aliter se habet in episcopali ministerio; cui Ecclesiæ sollicitudo ita est commissa, ut singulorum salutem præcipuè invigilare debeat, nec curare possit universum corpus aliquorum membrorum pernicie; sed ad exemplum Magistri nonaginta novem oves deferendæ illi sunt, ut centesimam ad causas reportet. Deinde in ipsa ratione legum ferendarum, quæ singulorum civium controversias respiciunt, Principes quidem eorum utilitatibus consulere debent, adeo ut eos tacita conditione suis legibus obstringi nolint, nisi usu ipso constiterit eas leges Reipublicæ commodas & utiles esse. Atamen si non jure ordinario, sed summo jure agere velint, earum Constitutionum executionem urgere, quæ de jure dubio feruntur, & ab invitis civibus obsequium extorquere possunt, sine ulla tyrannici im-

Chrystostom. 21.

Chrystostom. 21. in prima ad Cor. 2. 2. Gregorius Nazianzenus in Apolog. 2. 2. Hieron. in Epist. ad Nepoc. 2. 2. Chrystostom. in Acta Apoll. hom. 3.

Matth. 20. Luc. 21.

Vide secundam Institutionem Max. f. 4.

Bernard. de Cont. 2. 1. c. 9.

Origenes Tract. 2. 2. Matth.

Gregor. Nazianz. in Apolog.

Hieron. in Epist. ad Nepoc.

Chrystostom. in Acta Apoll. hom. 3.

Vide secundam
Praxisionem Mar-
ca 8. 6.

Paulus Rom. 13.
& Petrus 1. ep. c. 1.

Chryf. hom. 15. in
1. Corinthe.
Theodoret. in Pra-
fat. ad Synagogen
Canonum. c. 4. 5.
& dicit quod si
mox non fuerit
dicitur non esse
25.

Innoc. in Decc.

Huc referri pos-
sunt plerique ex
to que diximus
capite superiori,
et precipue 8. 9.

perij exprobratione. Etsi enim dura sint aliquando Regum imperia, ordo ille imperandi & parendi id exigit, ut subditi dominorum mandatis cedant, quemadmodum Apostoli disertissime docuerunt. Sed in legibus ecclesiasticis, quæ jus naturale aut divinum non exsequuntur, summum illud imperium locum non habet. quo sensu accipienda sunt quæ adduxi testimonia è Gregorio Nazianzeno, Hieronymo, Chrysofotomo, & Bernardo, ad loci evangelici explicationem. Quinetiam magnum discrimen intercedit inter supplicia quæ leges publicæ contumacibus irrogant, & excommunicationes, aut ceteras censuras, quibus utitur Ecclesia adversus sceleratos. Princeps enim adulterum, aut cædis reum, gladio plectit; id est, maleficum communitâ penâ afficit, in eoque vim imperij sui ostendit. Ecclesia verò non exigit penam, sed morborum curationem. Itaque non infligit excommunicationem, ut mactet, sed ut penitenti salutem conciliet, quemadmodum disertè interpretatur alicubi Chrysofotomus. Vnde Theodoretus in Synagoge Canonum adnotavit, aliam esse rationem legum regiarum, & canonum; quòd illa severas penas à reis exigant, hi autem errantes in viam reducere & aegris remedia parare conentur, quando peccatum est in leges evangelicas, aut mores receptos.

VIII. Si quis autem de quaestione proposita, quæ fuerit sententia veterum, requirat, definiri posse videtur ex Innocentio I. & Gelasio. Etenim ille non solam editionem Decretorum quæ complexus erat epistola quam dederat ad Alexandrum Antiochenum, sed etiam consensum Episcoporum provincialium requirit: *Ut que ipse tam necessario percunctatus es, inquit, & nos climatè respondimus, communi omnium consensu studioque servantur.* In eandem sententiam Gelasius dixit primam sedem exequi *uniuscujusque synodi constitutum, quod Universalis Ecclesie probavit assensus.* Imò & Hilarius, à me supra laudatus, Decreta ab Occidente in Orientem mitti consuevisse scripsit, non extorquendi assensus injuriâ, sed instruendæ omnium conscientie cognitione.

Ad hanc disputationem illustrandam non omitti debet insigne Anastasij Bibliothecarij testimonium, qui ad marginem sexti canonis Septimæ Synodi, ubi mentio habetur cujusdam canonis Trullani Concilij, hæc adnotavit: *Nec te moveat si hanc definitionem nos minimè habeamus, cum & eorum nonnullas quas intercanones habemus, in auctoritatem non recipiamus; sicut quasdam ex Conciliis. Alie namque apud Grecos tantum, alie vero apud certas solum provincias, in observantia ecclesia-*

stica assumuntur. Sicut sunt Laodicensis Concilij 16. & 17. regule, que apud Grecos tantum servantur, necnon & Africanorum Conciliorum 6. & 8. capitula, que nulla provincia servare, nisi Africana, dignoscitur. Hanc ob causam ipsi etiam Romani Pontifices in formula professionis quæ habetur in Diurno Ecclesie Romanæ, spondent se observaturos & confirmaturos omnia decreta canonica prædecessorum apostolorum nostrorum Pontificum, quæcumque ipsi synodaliter statuerunt, & probata sunt. Non inutiliter hæc ultima verba addiderunt. Sciebant etenim præter constitutionem factam synodi assensu, necessarium fuisse ut tacito provinciarum consensu probaretur.

Communem omnium seculorum sententiam etiam hac in parte secuti sunt Galli nostri; qui se solis illis canonibus teneri putaverunt, qui aut contrario usu aboliti non essent, aut qui ab initio usu recepti fuissent. Id testatur Philippus Rex Francorum in Pragmatica qua privilegia quædam Academicæ Aurelianensis indulsit anno MCCCXII. *Non putet igitur aliquis nos recipere, vel progenitores nostros recepisse, Consuetudines quaslibet, sive Leges, ex eo quòd eas in diversis locis & Studiis regni nostri per scholasticos legi sinantur. Multa namque eruditioni & doctrinæ proficiunt, licet recepta non fuerint. Sicut nec Ecclesia recipit quamplures canones, qui per consuetudinem abierunt, vel ab initio non fuerint recepti, licet in Scholis à studiosis propter eruditionem legantur. Scire namque sensus, ritus, & mores hominum diversorum, locorum, & temporum, valde proficit ad cujuscunque doctrinam.*

Consensus necessitatem hac etiam ratione probavit Nicolaus Cusanus, quòd olim omnia disciplinae capita decernerentur in Conciliis, ex communi Episcoporum suffragio & consensu, secundum formam ab Apostolis præscriptam, qui ex sua & seniorum sententia, Decreta de suffocato, & de sanguine, ediderunt. Vnde sequi ait, Constitutiones pontificias aut è canonibus receptis petendas; aut si potestatem statuendi, quam Summus Pontifex à Deo habet, in rebus nondum canone decisus explicare velit, *ad hoc quòd statutum ejus liget, non sufficit quòd sit publicè promulgatum; sed oportet quòd acceptetur, & per usum approbetur, secundum superiora & ea que notantur de Constitutionibus super rubrica; ubi dicitur per Doctores, quòd ad validitatem statuti tria sunt necessaria, potestas in statuente, publicatio Statuti, & ejusdem approbatio per usum. Vnde videmus innumera apostolica statuta, etiam à principio postquam edita fuere, non fuisse acceptata.*

I X. Quæ in contrarium afferuntur, ejusmodi sunt, ut à recepta sententia discedere non cogant. Neque enim subditis idcirco

Diurnas Eccl.
Rom. edita. Ro-
ma ab Hæreticis,
sed dispersa, an
1660.

Franc. Florin
Anecdotes meth-
odissimas præstat
hæc verba in
Dissert. de Orig.
Jur. Can. lib. 6.
nem.

Cusanus Cardu-
li de Constat.
Cath. l. 2. c. 7.
10. & 11.

Concil. 7.
an. an.
16. 17.